

KVINNOR, FRED OCH SÄKERHET

ÖVNINGSPAKET

FN:s säkerhetsråd godkände den 31 oktober år 2000 resolution 1325 "Kvinnor, fred och säkerhet". Dess primära mål är att stärka kvinnornas roll och beslutsmakt i förebyggande och lösande av konflikter samt i fredsbyggande.

Trots politiska tal och instruktioner lämnas kvinnorna fortfarande utanför beslutsfattandet. Fredsförhandlingar hålls vanligen mellan de krigande parterna och stora samhällsgrupper lämnas utanför. Därför ligger förhandlingarna och hela samhällets framtid i deras händer som försöker uppnå sina mål med våld. Samtidigt åsidosätts de som vågade stå emot våldet och ta ansvar för samhället mitt under kriget. Ofta betyder det här kvinnorna. I det här fördjupande övningspaketet på fem lektioner får eleverna bekanta sig med temat "Kvinnor, fred och säkerhet" samt kvinnors möjligheter att påverka fredsprocesser, fredsförhandlingar och lösandet av väpnade konflikter.

VAD HANDLAR ÖVNINGEN OM?

- Längd: Fem hela (45 minuters) lektioner samt hemuppgifter (rekommendation). Övningar kan också göras under enskilda lektioner.
- Teman: kvinnor, fred, säkerhet, inkluderande, fredsbyggande, medling, diskriminering, kvinnors rättigheter, mänskliga rättigheter, könsroller, rättvisa
- Utrustning som behövs: Dator och internetanslutning för direktuppspelning av videon samt forskning på nätet
- Målgrupp: gymnasieelever

ÖVNINGENS MÅLSÄTTNINGAR

I den här övningen bekantar sig eleverna med temat "Kvinnor, fred och säkerhet" samt kvinnors möjligheter att påverka fredsprocesser, fredsförhandlingar och lösandet av väpnade konflikter. Eleverna blir specialister på ett land där en konflikt nyligen tagit slut eller en fredsprocess pågår. I ljuset av sin specialkunskap får de bedöma hur en mer inkluderande process kunde främja freden i det aktuella landet.

ÖVNINGENS GÅNG

Inledning (15 minuter) över dessa teman:

Be eleverna tänka på uttrycken "väpnad konflikt", "medling", "kvinnor som fredsbyggare" och "fredsförhandlingar". Ge eleverna 20-30 sekunder per ord och be dem rita det första de kommer att tänka på.

Samtalsämnen:

- Vad har teckningarna gemensamt?
- Varför förekommer vissa teman och bilder oftare än andra?
- Varifrån kommer de flesta bilderna, med tanke på att de flesta elever antagligen inte själva upplevt en väpnad konflikt eller deltagit i fredsförhandlingar? (Media, filmer, television, kanske en släkting som upplevt krig o.s.v. Om det i klassen finns elever med flyktningbakgrund eller som kommit från konfliktfyllda länder kan du (om du anser det lämpligt) be dem jämföra sina egna upplevelser med de bilder som skapats av media.)
- Vad är avsikten med förhandlingar och fredsprocesser?
- Hur är kvinnor (eller hur är de inte) en väsentlig del av freden och fredsprocesser?

DISKUSSION: KVINNOR, FRED OCH SÄKERHET (30 MINUTER, MED HJÄLP AV STÖDPAPPER 1)

Kvinnor, fred och säkerhet-agendan kan vara ett redskap till att gå från konflikt och våld till fred, från slutet till demokratiskt beslutsfattande och från ojämlikhet mellan könen till rättvisa. Kvinnors rätt till representation, rösträtt och användning av sina förmågor samt ett rättvist könsperspektiv är avgörande med tanke på lokala dialoger, bättre beslut och jämlikare fredsavtal.

Du kan ge eleverna lite tid till att söka information eller be dem bekanta sig med ämnet hemma och titta på videon nedan.

- Fråga eleverna vad de vet om FN:s säkerhetsråd (dess befogenheter, skyldigheter, ansvarsområden, medlemsländer), dess resolutioner (hur omfattande de är, vilka plikter FN:s medlemsländer har, beslutens lagliga grund) och Kvinnor, fred och säkerhet-agendan.
- Du kan be eleverna tänka på kvinnor, fred och säkerhet separat och fundera på varför dessa tre kombinerats i agendan.
- Ni kan tillsammans söka bilder på internet med alla tre ord (kvinnor, fred, säkerhet), först separat och sedan med orden kombinerade, och diskutera utifrån sökresultaten.

Läraren kan titta på den här videon på förhand som förberedelse för diskussionen.

<https://www.youtube.com/watch?v=paYINMwMXxg>

LANDSPROFILER OCH FÖREDRAG (TVÅ LEKTIONER, MED HJÄLP AV STÖDPAPPER 2, ARBETET KAN BÖRJA MED EN HEMUPPGIFT)

Eleverna undersöker i små grupper en stat, ett landskap eller ett område bland sådana som läraren valt (till exempel Afganistan, Colombia, Liberia, Guatemala, Syrien, Jemen, Sydafrika, Aceh), med dess konflikt och fredsprocess. Målet är att göra en landsprofil.

I sin studie ska eleverna ta med information från följande källor:

- Den aktuella statens officiella webbsidor
- Huvudströmningens uppfattningar (FN, UN Women, Världsbanken, BBC, Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa OSSE)
- Alternativa uppfattningar (bloggar från det aktuella landet)
- Medborgarorganisationers och forskares uppfattningar (International Civil Society Action Network-organisationens landsprofiler, Institute for Inclusive Security, Geneva Graduate Institute, Human Rights Watch-organisationens landsprofiler och rapporter, International Crisis Group, Association for Women's Rights in Development o.s.v.)
- Finlands utrikesministerium
- (Du kan lägga till andra finländska webbplatser)

Elevernas landsprofiler bör innehålla åtminstone följande avsnitt:

- Statens historia i korthet
- En kort analys av konflikten (vilka är parterna i konflikten, vilka samhälleliga/politiska/ekonomiska förhållanden ledde till att den blossade upp?)
- De krigande parterna, medlarna, förhandlingsstället, fick man till stånd ett fredsavtal? (Har Finland deltagit i fredsprocessen?)
- Deltog kvinnor i fredsprocessen?
- Tidslinje över händelserna
- Källförteckning med hänvisningar och motiveringar till användningen av källorna

Under nästa lektion presenterar varje grupp sin landsprofil för klassen. För att öva sin muntliga framställningsförmåga kan grupperna i sitt föredrag koncentrera sig på följande frågor:

1. Vad behöver man veta om landet för att förstå konflikten?
2. Vilket ord beskriver konflikten bäst? "Krig", "inbördeskrig", "uppror", eller något annat? Varför? För att öva förmågan att lyssna kan du ge de andra eleverna i uppgift att göra anteckningar om de här frågorna.

Efter föredragen, be eleverna tänka på de presenterade länderna.

Samtalsämnen:

- Vad har dessa konflikter gemensamt?
- Hur har lösandet av dem lyckats eller misslyckats?
- Vilka deltog i förhandlingarna?

- Deltog kvinnor i förhandlingarna?
- Har freden varat? Varför?
- Vad kunde man ha gjort annorlunda?

Ni kan också göra en webbplats åt klassen dit ni laddar upp landsprofilerna.

VIDEO: ETT BÄTTRE REDSKAP TILL FRED (1 LEKTION, MED HJÄLP AV STÖDPAPPER 3)

Diskussion: Varför kvinnor är viktiga fredsbyggare (25 minuter)

Samtalsämnen:

- Hur det att kvinnor utesluts från fredsprocesser förhindrar uppnåendet av varaktig fred och förlänger konflikter.
- Hur påverkar det fredsprocessens berättigande och hållbarhet?
- Förbättrar det parternas motivation att leva enligt fredsavtalet som slutits?
- Bör kvinnors ansträngningar under konflikter och vid fredsbyggandet erkännas? Varför eller varför inte?

Diskussion: Kvinnor som "naturliga" fredsbyggare (20 minuter)

En förenklad uppfattning av könen presenterar ofta män som naturligt aggressiva "krigare" och kvinnor som fredsbyggare. Diskutera det här i klassen.

Frågor att leda diskussionen med:

- Tror du att kvinnor är fredsbyggare och mindre våldsamma av naturen?
- Hittar du exempel i nutiden eller historien som stöder uppfattningen att kvinnor är mindre benägna att ta till väpnade konflikter än män?
- Alternativt; hittar du i nutiden eller historien exempel som visar att kvinnor och män är lika benägna att ta till väpnade konflikter eller som talar emot bilden av kvinnor som "fredsbyggare"?

Material:

- Stödpaper 1: Bakgrundsinformation om temat Kvinnor, fred och säkerhet och resolution 1325
- Stödpaper 2: Instruktioner för studien
- Stödpaper 3: Instruktioner för videotittandet
- Stödpaper 4: Litteraturförteckning

STÖDPAPPER 1

BAKGRUNDSINFORMATION OM TEMAT KVINNOR, FRED OCH SÄKERHET

FN:s säkerhetsråd godkände den 31 oktober år 2000 resolution 1325, med temat "Kvinnor, fred och säkerhet". Dess primära mål är att stärka kvinnornas roll och beslutsmyndighet i förebyggande och lösande av konflikter samt i fredsbyggande. Andra målsättningar är att effektivisera skyddandet av kvinnor och flickor och främja deras mänskliga rättigheter samt förebygga könsrelaterat våld.

FN:s generalsekreterares handbok i medling, som utkom 2012, konstaterar att inkluderande är en viktig princip i fungerande medling. Under de senaste åren har FN:s säkerhetsråd godkänt sju nya resolutioner som tillsammans bildar FN:s "Kvinnor, fred och säkerhet"-agenda.

Trots politiska tal och instruktioner lämnas kvinnorna fortfarande utanför beslutsfattandet. Fredsförhandlingar hålls vanligen mellan de krigande parterna och stora samhällsgrupper lämnas utanför. Därför ligger förhandlingarna och hela samhällets framtid i deras händer som försöker uppnå sina mål med våld. Samtidigt åsidosätts de som vågade stå emot våldet och ta ansvar för samhället mitt under kriget. Vanligen betyder det här kvinnorna som fredsbyggare.

Läs mer:

FN:s säkerhetsråds resolution 1325 (2000) samt resolutionerna 1820 (2008), 188 (2009), 1889 (2009), 1960 (2010), 2106 (2013), 2122 (2013) (på finska) <http://www.1325.fi/wp-content/uploads/2015/03/NaisetRauhaJaTurvallisuus-paatoslauselmat.pdf>

FN:s säkerhetsråds resolution 2242 (på engelska) http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_res_2242.pdf

STÖDPAPPER 2

INSTRUKTIONER FÖR STUDIEN

Sök hemma i ungefär en halv timme efter information på webbplatser och i andra källor och välj ut sådana som du vill hänvisa till i ditt föredrag. Här är en lista på synpunkter och källor du kan bekanta dig med:

- Den aktuella statens officiella webbsidor
- Huvudströmningens uppfattningar (FN, Världsbanken, BBC, Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa OSSE)
- Alternativa uppfattningar (bloggar från det aktuella landet)
- Medborgarorganisationers och forskares synpunkter
- International Civil Society Action Network-organisationens landspresentationer (www.icanpeacework.org/our-resources/)
- Institute for Inclusive Security (www.inclusivesecurity.org/research-and-publications-library/)
- Human Rights Watch-organisationens landsprofiler och rapporter (www.hrw.org)
- International Crisis Group (www.crisisgroup.org/latest-updates/reports-and-briefings)
- Finlands 1325-nätverk (www.1325.fi)
- Finlands utrikesministerium (www.formin.fi)
- (Läraren kan lägga till andra finländska webbplatser)

Landspresentationen borde innehålla åtminstone följande avsnitt:

- Statens historia i korthet
- En kort analys av konflikten (vilka är parterna, vilka samhällliga/politiska/ekonomiska förhållanden ledde till att den flammade upp?)
- De krigande parterna, medlarna, förhandlingsstället, fick man till stånd ett fredsavtal? (Deltog Finland i fredsprocessen?)
- Deltog kvinnor i fredsprocessen? Om de gjorde det, vilka var dessa kvinnor? Representanter för ett visst parti? Representanter för medborgarsamhället? Aktivister?
- Tidslinje över händelserna
- Källförteckning med hänvisningar samt motiveringar till användningen av källorna

STÖDPAPPER 3

INSTRUKTIONER FÖR VIDEOTITTANDET

1. Vad lärde animationen dig om fredsförhandlingar i allmänhet?
2. Hur skiljer sig dagens krig från krigen för till exempel hundra år sedan?
3. Hur påverkar dessa förändringar fredsprocesserna och fredsbyggandet?
4. Vilka borde sitta vid förhandlingsbordet och varför?
5. Vilken roll innehar FN?
6. Vilka typiska hinder finns för kvinnor att delta i fredsprocessen? Varför?
7. Hurudant är ett bra fredsavtal?
8. Hurudana metoder finns för att säkerställa inkluderandet?
9. Varför är ett bra fredsavtal av avgörande vikt för en bestående fred?
10. Vad i animationen förvånade dig?
11. Vilka andra känslor väckte den?
12. Hur hänger animationen ihop med din landspresentation?
13. Hur skulle du definiera en kvinnlig fredsbyggare?
14. Vilka skulle du beskriva som fredsbyggare i det land du presenterar?
15. Hur tycker du att en mer inkluderande fredsprocess kunde främja freden i det land du presenterar? Beskriv några åtgärder som skulle ha varit möjliga.

STÖDPAPPER 4

Litteraturförteckning

Crisis management initiative. (2017). Hämtad 25.10.2017 på adressen [http://cmi.fi /fi](http://cmi.fi/fi) och [http://cmi.fi /fi /tyomme/alueet-ja-painopisteet/naiset-ja-rauhanvalitys/](http://cmi.fi/fi/tyomme/alueet-ja-painopisteet/naiset-ja-rauhanvalitys/)

Dharmapuri, S. (2013). Three myths about women in peacekeeping. Hämtad 10.9.2017 på adressen <http://buildingpeaceforum.com/2014/03/three-myths-about-women-inpeace-keeping/>

Lyytikäinen, M. (2017). Varjoraportti – YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1325. Arvio suomen toisen toimintaohjelman (2012–2016) toimeenpanosta. Helsingfors: Finland: Finlands 1325-nätverk.

Naraghi Anderlini, S. (2015). The better peace tool (1st ed.). Washington, DC: International Civil Society Action Network.

O’Neill, J. (2014, March 4). 7 Myths Standing in the way of Women’s Inclusion.

Peace is Loud. (2015). Trials of Spring, Lesson plan. Women, War, and Social Change in the Arab Spring. New York: NY: Peace is Loud.

Utrikesministeriet i Finland. (2012). YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmaan 1325 (2000) ”Naiset, rauha ja turvallisuus” Suomen kansallinen toimintaohjelma 2012–2016. Jyväskylä, Finland: Utrikesministeriet i Finland.

United Nations Department of Political Affairs. (2017). Guidance on gender and inclusive mediation strategies. Nairobi: United Nations.

Women’s International League for Peace and Freedom. <http://www.peacewomen.org>

FN:s Kvinnor, fred och säkerhet-agenda. <http://yk.fi/node/493>